

Popis hinduistických božstev v chrámu Matky v Ramanášramu

zveřejněno na www.rudolskarnitzl.cz

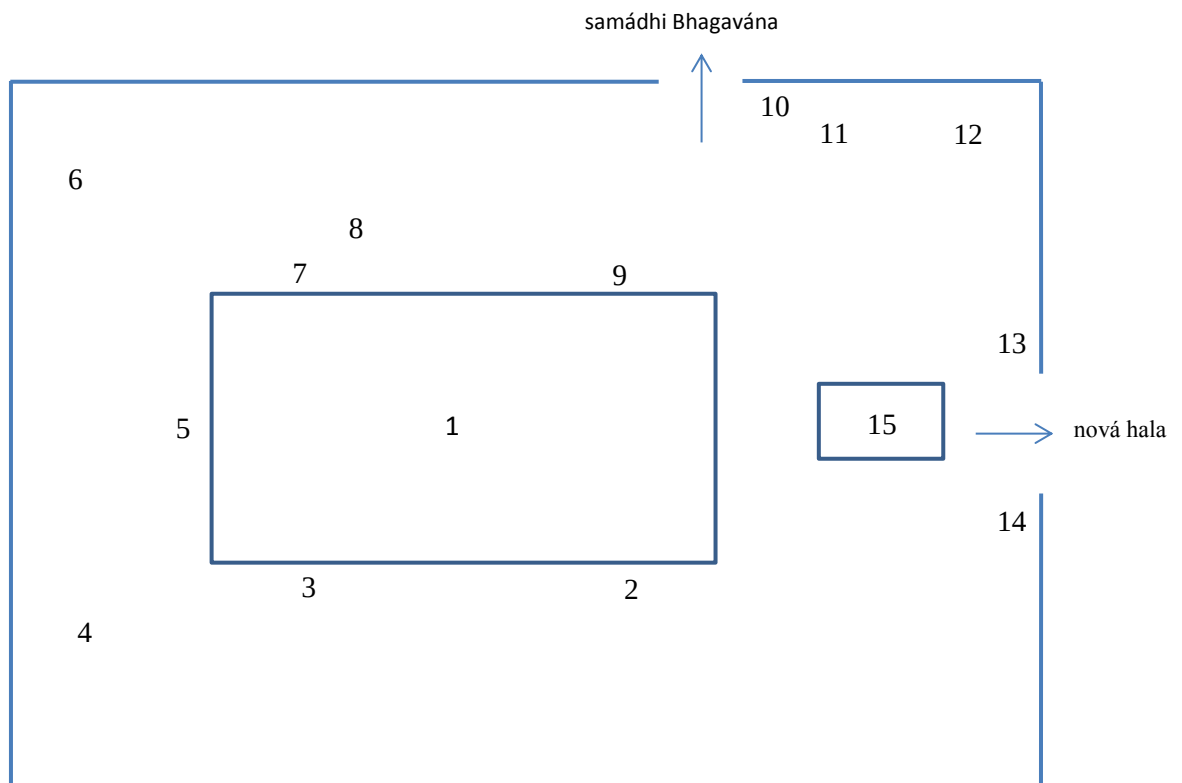

Vchod do tzv. nové haly, z níž se vlevo vchází do chrámu Matky.

Chrám Matky byl v Ramanášramu postaven v roce 1949 (spolu s tzv. novou halou pro Bhagavána) a v březnu téhož roku byl vysvěcen. Chrám stojí na místě, kde byl v roce 1922 uložen popel Bhagavánovy matky. Bhagaván v té době žil ve Skandášramu a po několika měsících od úmrtí své matky Skandášram opustil a usadil se zde u hrobky, kam se za ním přesunuli i jeho stoupenci. Okolo tohoto místa začal postupně vyrůstat současný Ramanášram.

Chrám je postavený v tradičním hinduistickém slohu, a pokud to jeho kapacita umožňuje, tak je i místem hlavních hinduistických obřadů, které se v Ramanášramu konají. Pro tradiční hinduisty i návštěvníky Ramanášramu představuje místo zejména k uctívání Šakti – tvořivé či ženské energie.

Schéma umístění jednotlivých božstev v chrámu Matky

- 1) samádhi Bhagavánovy matky
- 2) Ganéša
- 3) Dakšinamurti
- 4) Ganapati
- 5) Arunáčala
- 6) Subramania (Skanda)
- 7) Brahma
- 8) Kannappa
- 9) Durga
- 10) Bhairaví
- 11) Šiva a Šakti
- 12) 9 planet
- 13) měsíc
- 14) slunce
- 15) Nandí

1 – samádhi Bhagavánovy matky

Tradiční svatyně v hinduistickém stylu, v níž je uložený popel Bhagavánovy matky. Za lingamem Šivy je uložený Šrí Čakram (posvátný obrazec – zdroj či matka všech janter /mandal/), kterému Bhagaván při stavbě žehnal tím, že jej držel v rukou. Všeobecně se dnešní prosperita Ramanášramu považuje za důsledek působení Šakti, která je v této svatyni uctívána.

2 – Ganéša

Ganéša je prvorozený syn Šivův. Je uctíván jako ten, kdo odstraňuje překážky, jak světské, tak i duchovní. Lidem přináší štěstí a blahobyt na jejich cestě životem. Je bohem moudrosti a intelektu (buddhi) a je považován za boha, který pomáhá odstranit lidskou pýchu, sobectví, hněv apod. Je ctěn jako pán začátků a stoupenci hinduismu jej vzpomínají před zahájením každého konání, na začátku púdzhi apod. Ramana Mahářiši jej oslovuje hned v úvodu svého díla „Pět hymnů na Arunácalu“. Je také považován za ochránce milostných vztahů.

Jeho sloní hlava představuje moudrost a vědění, chobot označuje schopnost intelektuálního poznání. Velké uši značí, že naslouchá všem lidem. Tradičně je vyobrazován jen s jedním klem, což symbolizuje schopnost překonat dualismus.

Mýtů, proč má Ganéša sloní hlavu, je mnoho. Nejčastěji se zmiňuje ten, že Parvátí (Šivova manželka) se jednoho dne rozhodla vykoupat a protože u ní nebyl nikdo, kdo by ji při tom střežil, stvořila chlapce, který měl při koupeli chránit vchod do jejího domu. Během koupele se ale vrátil Šiva a chtěl do domu vstoupit. Ganéša mu v tom však bránil, což Šivu rozzuřilo a v hněvu mu urazil hlavu. Když to Parvátí spatřila, byla velice smutná a žádala Šivu, aby chlapce oživil. Ten však jeho hlavu už nedokázal nalézt, a tak nakonec použil hlavu malého slůněte (slon je v Indii považován za silné, ale klidné zvíře, která má vědomí sebe sama) a chlapce znovu přivedl k životu. V hinduistické symbolice hlava slona představovat átman (čisté vědomí pravého Já) a lidské tělo představuje projev máji – iluze. Ganéša je pak ten, kdo prostupuje projev i to, co je za projevem.

3 – Dakšinamurti

Dakšinamurti je podle indických mýtů považován za prvotního gurua, za gurua všech následujících učitelů, který své stoupence stále vyučuje mlčením. Je to symbol věčně mladého božství, které nikdy nezestárne. Podle legend se zjevil pod banyánovým stromem na Arunáčale, kde ho našli čtyři staří mudrci – synové boha Brahmy – kteří jsou znázorněni i na sousoší a kteří dosud marně hledali osvícení. Ramana Mahářiši je tradičně považován za vtělení Dakšinamurtiho, stejně jako tomu bylo dříve v 7. století u Šankary. Podrobný článek o Dakšinamurtim je na webové adrese: <http://www.rudolfskarnitzl.cz/Texty/ostatni/daksinamurti.htm>

Dakšinamurti se v Ramanášramu uctívá púdžou každý čtvrtek.

4 – Ganapati

Ganapati je jiné jméno pro boha Ganéšu. Pro uctívajícího má zde vlastní, samostatný oltář.

5 – Arunáčala

Arunáčala je zde zobrazena ve formě sloupu světla, v kterém je přítomen neviditelný Šiva. Na sousoší jsou znázorněni i bohové Višnu a Brahma a dále kanec a labuť. Legenda o Arunáčale říká, že se Višnu a Brahma přeli o to, kdo z nich je mocnější. Když jejich pře narostla, zjevil se před nimi Šiva ve formě světelného sloupu, který neměl konce. Višnu a Brahma se rozhodli, že ten z nich, kdo dosáhne konce světelného sloupu je mocnější. Višnu se proměnil v kance a začal rýt v zemi do hloubky, ale konce světelného sloupu nedosáhl. Brahma se proměnil v labuť a stoupal vzhůru, ale ani on nedokázal nalézt konec. Spatřil však žlutý květ, který se snášel z výšky k zemi, tak jej uchopil do zobáku a přinesl jako falešný důkaz, že dosáhl konce světelného sloupu. V tu chvíli se Šiva projevil ve své viditelné podobě, Brahma pokáral a na místě, kde se vše odehrálo, přijal Šiva hmotnou podobu jako hora Arunáčala. Na základě této legendy by se Šivovi neměl obětovat žlutý květ, což se zřejmě nebere nijak vážně, jak dokládá i fotografie.

Více o Arunáčale na webové adrese: <http://www.rudolfskarnitzl.cz/arunacala/arunacala.htm>

6 – Subramania (Skanda)

Subramania je druhý syn Šivy, bůh války, válečník, dítě ohně. Častěji je označován jménem Skanda nebo Murugan. Zde je vyobrazen uprostřed mezi dvěma dalšími (autorovi článku neznámými) postavami. Podle mýtu bojoval s nepřemožitelnými démony, které nakonec porazil. Ganapati Muni, jeden z významných stoupenců Ramany, považoval Bhagavána právě za vtělení boha Skandy, za ztělesněný plamen poznání či přímého vhledu. Ve spirituálním smyslu požaduje Skanda očistu, smrt a duchovní obrození. Ramana – Skanda byl takto považován za pravé Já (které se připodobňuje ohni) získané sebezkoumáním (bojem). Je vnitřním dítětem, zrozeným smrtí ega na žárovišti meditace. Jako dítě reprezentuje nevinnou mysl, prostou všech tendencí, která má schopnost ničit závislosti – démony.

Subramania podle legendy jezdí na pávovi, který je vyobrazen před oltářem. Jelikož se Ramana považuje za jeho vtělení, chová se proto údajně v ášramu tolik pávů. (Jako další důvod pro chov pávů se uvádí fakt, že pávi loví hady.) Podle hinduistické tradice – pokud člověk neúmyslně usmrtí nějakého živého tvora, má poprosit o odpuštění právě Subramaniu.

7 – Brahma

Brahma je bůh stvořitel, tvůrce celého vesmíru a tedy je i původcem Véd. Proto má své místo v chrámu Matky, třebaže se mu na základě legendy o Arunácale neobětuje žádná púdža a v celé Indii je mu údajně zasvěceno jen několik málo chrámů. Tradičně je vyobrazován se čtyřmi hlavami.

Brahma není v hinduistické mytologii příliš uctíván a existuje mnoho bájí, které mu obecně přisuzují povýšené a pyšné chování, což je určitým zpodobněním pyšného ega, které je domýšlivé na své konání. *(Občas se pletou pojmy Brahma a brahman, kdy brahman představuje absolutní skutečnost, podstatu všeho co existuje, ať už je to projevené či nikoli.)*

8 – Kannappa

Kannappa představuje uctívajícího z nízké kasty, který během života projevil nesmírnou oddanost Šivovi a po smrti jej Šiva pozvedl do své přítomnosti. Soška či zpodobnění Kannappy je v každém Šivově chrámu.

Podle legendy byl Kannappa prostým lovcem z nejnižší kasty, kterému chyběla jakákoli znalost náboženských obřadů a forem uctívání. Přesto byl horlivým stoupencem Šivy, kterého uctíval podle vlastního rozumu. Při jedné z návštěv chrámu si Kannappa povšiml, že Šiva krvácí z oka, které bylo namalováno na jeho lingam. Když se Kannappovi nepodařilo krvácející oko uzdravit, vytrhl si svoje vlastní oko a umístil jej na lingam, což krváčení zastavilo. Vše se ale po pár dnech opakovalo i s druhým okem Šivy, takže Kannappa byl donucen vytrhnout si i své druhé oko. Šiva, potěšen jeho oddaností, se pak před ním zjevil, navrátil mu zrak a obdaroval jej vrcholným poznáním.

9 – Durga

Durga je Šivova manželka, ženský, tvořivý aspekt projevu. V tradiční hinduistické mytologii na sebe bere vícero jmen (Kálí, Parvátí, Lakšmí a další), kdy každé jméno a jí odpovídající postava a legendy reprezentují nějaké aspekt projeveného světa. Durga – ochránkyně spravedlivých a ničitelka démonů, v jednom ze svých příběhů, popsanych na: <http://www.rudolfskarnitzl.cz/arunacala/arunacala.htm> symbolizuje duchovní úsilí žáka na cestě za poznáním a podstatu významu oběti na cestě ke spáse. Je však také považována za matku vesmíru a zosobnění lásky. Ve spirituálním smyslu představuje Durga dynamickou energii – projev átmanu, který sám je nezrozený, nesmrtelný, neomezený časem a prostorem. Jeden z překladů jejího jména znamená „ta, která odstraňuje utrpení.“

Púdža se koná každý pátek. Slavnosti Durgy pak trvají 9 dní, kdy první tři dny jsou zasvěceny bohyni Kálí, která osvobozuje od tamasu. Další tři dny Lakšmí, která ničí radžas a poslední tři dny Sarasvátí, dárkyni vědění.

10 – Bhairaví

Bohyně Bhairaví zastupuje jak krásu tvorby, tak i hrůzu zániku a ničení. Duchovně se jedná o symboliku zániku ega a zrození osvobození, která je však stále přítomno. Uctívání Bhairaví podporuje v žákovi tapas (duchovní úsilí), odstraňuje překážky a přináší nezbytnou moudrost. Bhairaví také symbolizuje tři úrovně vědomí či stavů mysli (bdění, snění se sny a hluboký spánek), které je třeba při cestě za poznáním překročit.

Bhairaví, v jedné ze svých symbolických „funkcí“, představuje strážkyni vstupu na duchovní cestu resp. tu, která na duchovní cestu uvádí. Proto je její soška umístěna vedle vchodu k samádhi Bhagavána. Tradiční hinduisté ji také uctívají jako patronku dobrého manželství.

11 – Šiva a Šakti

Tančící Šiva (Natarádža) a jeho manželka Šakti. Šiva je nejuctívanějším bohem z tradičního hinduistického panteonu: Brahma (stvořitel), Višnu (udržovatel), Šiva (ničitel). Často je z nich považován za hlavního a např. i Ramana v některých svých promluvách používá slovo Šiva k označení svrchovaného, absolutního Pána, či vládce nad veškerým projevem. Význam Šivy je duchovně dán mj. tím, že je jako ničitel považován za ničitele nevědomosti, a tedy dárce poznání. Po historické stránce má oblibenost Šivy kořeny v hinduistické praxi, kdy je i uctívajícím z nízkých kast povoleno se dotýkat obrazů nebo soch Šivy, což u jiných bohů nebylo možné. Šiva se považuje za toho, kdo uděluje moudrost a spásu oddaným stoupencům, kdo není svázán tradicemi a kastami (proto bylo povoleno ono dotýkání), je vládcem nad všemi silami, ale je také považován i za vzor manžela a otce.

Šakti, jako Šivova manželka, nejčastěji představuje prvotní dynamickou sílu, která má moc stvořit, udržet a zničit vesmír. Reprezentuje myšlenku v pohybu, tvořivý božský aspekt. Ve své personifikované podobě je pak bohyní lásky, manželské oddanosti a plodnosti.

Symbolika tančícího Šivy je popsána na webové adrese:

http://www.rudolfskarnitzl.cz/Texty/2014/om_siva.htm

12 – devět planet

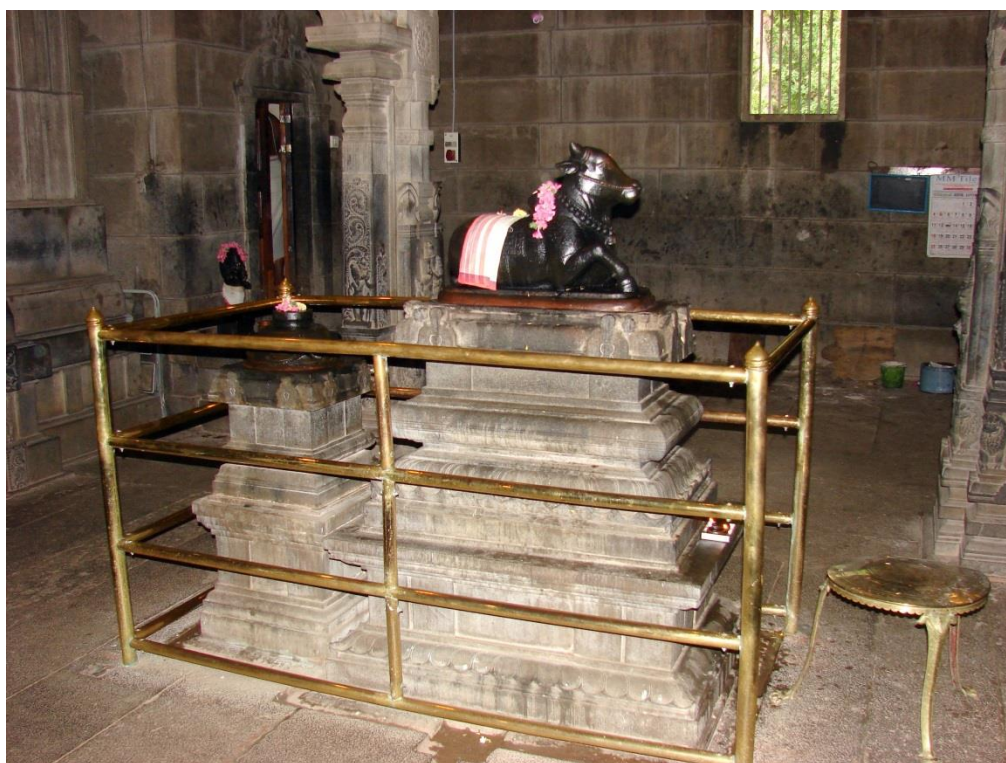
Symbolické vyobrazení 9 planet – bohů (navagrahas) hinduistického horoskopu, které ovlivňují povahu člověka. Uctívání, zde v Ramanášramu ve formě pradakšiny – obcházení kolem oltáře, přináší světský prospěch, ale také odstraňuje či zmírňuje působení špatného karmanu.

13 a 14 – měsíc a slunce

Symbolické zpodobnění měsíce a slunce. Měsíc zde představuje mysl, protože mysl je stejně proměnlivá, jako se i měsíc mění ve svých fázích. Slunce je pak symbolem átmanu a činnosti.

15 – Nandí

Býček Nandí je jezdecké zvíře Šivy. Je vždy vyobrazen před svatyní Šivy, jak na něj oddaně hledí. Symbolizuje bhaktického, ale i džňáninského stoupence, který svoji pozornost stále věnuje Bohu či sebezkoumání.